

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

6 Quæ si excellentia gloriæ S. Ioannis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

materialiter, vt ab Euangelista referuntur; sed etiam formaliter, prout ab ipso Ioanne sunt dicta, id est quoad hanc dicimus aliquo modo hanc gratiam participasse.

Gratia discernendi spiritus Ioannis in quo modo data.

Tertio est alia gratia ad cognitionem pertinens, quæ discernit spirituum appellatur, quæ in vno sensu, sed in maxima sua perfectione significat diuinam quandam vim ad cognoscendas cordium cogitationes. Quo sensu probabilius existimo, Ioannem non habuisse hanc gratiam, quia quæ ratione non fuit expediens vt signa, vel miracula faceret (sicut infra dicemus) eadem non oportuit, vt posset hominum cogitationes reuelare, quia hoc est vnum ex maximis miraculis, & quod in Scriptura sacra poni solet, vt maximum diuinæ omnipotentiae signum. Dices, Potuit cognoscere etiam si non esset alijs reuelaturus.

Obiectio: Responsio.

Sed contra, quia huiusmodi gratia non datur propter propriam perfectionem, sed ad vtilitatem aliorum, & maxime ad confirmandam fidem quæ vtilitas non obtinetur, nisi alijs de huiusmodi gratia, seu cognitione constet. Sicut in Christo Domino videmus sæpè verbis, & factis ostendisse se cognoscere aliorum corda, & cogitationes, vt hoc modo fidem sibi conciliaret, doctrinamque suam confirmaret. Sicut ergo eo tempore cætera signa Christo reuelata sunt, & ideo Ioannes signum fecit nullum, ita de hac gratia videtur existimandum. Alio vero sensu significat hæc gratia speciale donum ad discernendos motus à bono vel malo spiritu prouenientes. Et hoc sensu non dubito quin Ioannes hanc gratiam habuerit. Maxime enim pertinet ad perfectionem spiritualis viri, & præsertim cum Ioannes fuerit publicus concionator, & doctor ad quem consilij causa homines confugiebant, vt etiam ex Euangelio colligitur Luc. 3. vbi eum interrogabant *Quid ergo faciemus?*

Luc 3.

Gratia sermonis quomodo Ioanni communita.

Quarto de gratijs pertinentibus ad sermonem non videtur dubium quin Ioannes habuerit gratiam fidei, scientiæ, & sapientiæ. Quoniam hæc in tanto concionatore valde fuerunt necessaria. Gratiam autem, seu donum linguarum probabilius videtur non habuisse: tum quia prædicaturus non erat, nisi in regione Iudæorum: tum quia hoc etiam fuisset quoddam miraculosum signum, quod non minus homines in admirationem raperet, quam cætera miracula, vt in Apostolis experientia docuit Act. 2. ergo nec necessarium, nec conueniens fuit hoc donum communicari Ioanni.

Act. 2.

Ioan. 10.

Ioannes miracula non parauit.

Quinto de alijs duabus gratijs ad operationem pertinentibus expresse dicitur Ioannes 10. *Quia Ioannes quidem signum fecit nullum.* Vbi ponderanda sunt Euangelistæ verba. Non enim videtur ipse hoc affirmare, sed ex aliorum ore referre. Sic enim ait loquens de Christo *Quærebant igitur eum apprehendere, & exiuit de manibus eorum, & abiit iterum trans Iordanem in eum locum, vbi erat Ioannes baptizans primum, & mansit illic, & multi veniebant ad eum, & dicebant, quia Ioannes quidem signum fecit nullum.* Ex quibus constat alios hoc asseruisse & Euangelistam solum referre, quod illi dixerunt. Vnde non videtur esse de fide, quia ipse non affirmat eos vera dixisse neque Spiritus Sancti instinctu loquutos, neque fuisse homines singularis sanctitatis: sed de media plebe, qui nondum in Christum credebant, sed illis se rationibus & coniecturis, ad credendum excitabant. Nihilominus non videtur in dubium reuocandum, quin ea sententia sit vera, & certa. Tum quia licet Euangelista id non expresse affirmet, sed referat, tacite confirmat tamen. Commemorat quippe credidisse in Christum permultos, & explicat, quæ ratione fuerint ad credendum permoti, conferendo scilicet facta Ioannis cum factis Christi, & verba Ioannis, quibus testimonium Christo reddiderat, cum ijs, quæ in ipso Christo essent experti. Sicut ergo mens Euangelistæ fuit, eos rectè credendo, ita etiam

tacite affirmavit prudenti, verâ ratione fuisse adductos. Hoc ergo modo, & refert, & affirmat simul Ioannem signum fecisse nullum. Et ita intelligit hunc locum Chrysost. homil. 66. in Ioannem, quem Theophyl. & Euthym. imitantur, & eadem est sententia Aug. tract. 48. Ex quo vltèrius addendum est, nomine signorum comprehendere opera vtriusque gratiæ, sic enim ait, *Nullum miraculum ostendit Ioannes, non demonia fugauit, non expulit febrem, non cecos illuminauit, non mortuos suscitauit, &c.* Eadem est sententia aliorum expofitorum, & ex ipsa voce signi constat. Vt supràt enim ad significanda extraordinaria & singularia opera, atq; adeo miraculosa, quibus annumeratur sanitarum effectio, quando præter ordinem naturæ sit. Ratio autem, seu congruentia, ob quam ita diuinitus ordinatum est, redditur a D. Thom. in hac q. art. 2. ad 2. Quia Ioannes doctrinæ, & operatio ad Christum ordinabatur, & ideo vt homines principaliter in Christum intenderent, & differenteriam inter ipsum, & Ioannem agnoscerent, expediens erat vt Ioannes miracula non faceret, sed vt vitæ exemplo, & Scripturæ testimonio doctrinam confirmaret suam.

Chrysost. Theophyl. Euthym. August.

Vltimo ex dictis in hac, & præcedentibus Sectionibus constat, quot, & quanta fuerint priuilegia sancti Ioannis. Omnia enim reuocari possunt vel ad gratiam sanctificantem, & virtutes, quæ illam comitantur, vel ad gratias gratis datas, vel statum vitæ actiue, & contemplatiue, vel ad ministerium, in quo est à Deo constitutus, de quibus omnibus in superioribus dictum est. Quocirca nihil hoc loco addendum superest ijs, quæ in sequenti Sectione de illius gloria, & aureolis dicemus.

SECTIO VI.

Quæ sit excellentia gloriæ S. Ioannis.

Hactenus diximus de donis, ac ministerijs gratiæ, quæ in hac vita Ioannes est consequutus, reliquum est, vt de donis gloriæ dicamus, quod facile erit ex præcedentibus colligere, cum gloriæ gratiæ, operibusque respondeat.

Primo igitur certum est, in essentiali gloria B. Ioannis summum quendam gradum, & excellens præmium fuisse consequutum. Gratia enim, & merita, quibus in hac vita Ioannes inter alios excelluit, non fuerunt inania, vel humana tantum; sed digna singularis coronæ, ac præmij apud Deum. Vnde eleganter Bernard. dicto serm. de Excellent. S. Ioannis. *Considera, inquit, mansiones regni, & vniuersum ordinem humanæ generationis circūuola, solumque Ioannem i am veteris, quam noui testamenti Patribus videbis esse præpositum, vel aquatum, & inferius in Seraphinorum ordine illum constituit.*

Gloria Ioannis quatuor.

Bernard.

Hic vero addendum est, gloriosam B. Ioannis animam non statim, ac separata est à corpore, hanc gloriam fuisse consequutam. Quia (vt ex Euangelio constat) ante Christum Dominum mortuus est, quo tempore ianua regni nondum erat hominibus patefacta. Vnde æquali quoque certitudine constat fuisse Ioannem eo tempore in eo loco, in quo iustorum animæ recipiebantur, eiusq; instantem iam iam sui exilij terminum annuntiasse.

Hinc vero dubitatio oritur, vtrum Ioannes dicendus sit ad nouum, an potius ad vetus testamentum spectare? Videtur enim ex hoc sequi pertinere ad testamentum vetus: tum quia in eo videntur distinguî Sancti noui ac veteris testamenti, quod illi in termino vite statim ad gloriam admissi sunt, si nullum habuissent personalem obicem: hi vero minime, donec totius naturæ impedimentum auferretur: tum etiam, quia Ioannes mortuus est, priusquam nouum testamentum esset confirmatum, sanguinem enim, & morte Christi (vt Paulus inquit) confirm

Dubium.

confirmatum est. Tum denique quia vetus testamentum obseruauit, illiusque præceptis, & legibus obnoxius fuit, non autem præceptis, & legibus noui testamenti. Vnde Epiphanius lib. de vicijs Prophetarum, Ioannem vltimo loco ponit, indicans fuisse vltimum prophetam veteris testamenti. Nihilominus D. Thom. 2. 2. quæstione 174. articulo 4. ad tertium simpliciter dicit Ioannem pertinere ad nouum testamentum. Et hoc modo explicat, quomodo Ioannes potuerit esse maior propheta, quam Moyses, de quo scriptum erat Deuteronom. vltimo. Non surrexit vltra in Israel propheta sicut Moyses. Nam hoc loco, inquit, comparatio fit cum prophetis veteris testamenti: Ioannes autem ad nouum testamentum pertinet, cuius ministri præferuntur etiam ipsi Moysi, quasi magis clarespeculantes, vt habetur 2. ad Corinth. 3. Quo vltimo verbo rationem huius rei indicat, quia Ioannes aperte Christum cognouit, & in eum non iam venturum, sed præsentem credidit. Quæ videtur prima, & quasi fundamentalis differentia inter Patres veteris, & noui testamenti. Deinde probabile est, Ioannem à Christo fuisse baptizatum, vt D. Thom. hic artic. 6. ad 3. existimat cum Chrysost. hom. 4. imperfecti Quod etiam sentit Nazian. oratio. 39. versus finem, dicens de Christo, Sciebat enim paulo post futurum, vt ipse Baptisam baptizaret. Baptismus autem ianua est noui testamenti. Quamobrem Isidor. lib. de vita, & morte sanctorum, Ioannem ponit inter sanctos noui testamenti. Hæc verò disceptatio videtur esse posse de modo loquendi. Quia non potest certa aliqua ratione definiti quid omnino requiratur, vt quispian ex Sanctis ad nouum testamentum propriè pertinere dicatur. Nam si aliquis contendat necessarium esse, vt viuatis aliquo tempore post confirmationem huiusmodi testamentum per mortem Christi, non poterit (vt existimo) ab opinione sua efficaciter adduci, & idem fere erit, si quis è contrario contendat sufficere baptismum, vel fidem Messie iam Incarnati, vt aliquis de nouo testamento esse censeatur.

Hic verò posterior modus loquendi cum D. Thom. mihi magis probatur. Quia cum præcipua ratio veteris testamenti consistat in promissione, & expectatione Messie, qui iam illum non expectabat, sed præsentem intuebatur, sub ea ratione non ad vetus, sed ad nouum testamentum pertinere merito censetur. Confirmatur ac declaratur in Ioanne, nam promissio, ac prædictio expresse Regni celorum, propria est noui testamenti: hæc autem initium habuit à Ioanne baptista: ergo ille etiam ad nouum testamentum pertinet. Possent tamen aliqui distinctione fortasse non improbabili vri. Potest enim Ioannes considerari, vel vt membrum Ecclesiæ, vel vt Propheta, & præcurator Christi. Priori modo non pertinet Ioannes ad nouum testamentum, quia non fuit propriè membrum Ecclesiæ, vt à Christo instituta, prius enim mortuus est, quam Christus Ecclesiæ suam perfectè fundaret: posteriori autem ratione merito dicitur pertinere ad nouum testamentum, quia præsentem Christum, annuntiabat, non futurum, sicut veteres Prophete. Et hoc modo locutus est Diuus Thomas citato loco, & simili modo in præsentis quæstione, articulo primo ad primum dicit, baptismum Ioannis aliqua ratione pertinuisse ad legem Christi, quia fuit quasi Sacramentale quoddam disponens ad baptismum Christi.

Secundò dicendum est habere Ioannem in beatitudine, præter communem gloriam accidentalem, quæ ex essentiali manat, tres aureolas, Virginis, Doctoris, & Martyris: probantur singula partes. Nam in primis Ioannem fuisse perpetuò Virginem, communis est totius Ecclesiæ vox, & consensus, eumque inter virgines numerant Ignatius episcopus

A nona ad Philadelphienses, Epiphanius hæresi 63. Ambrosius sermone. 65. Celsianus libro sexto de cenobiorum institutis, capit. quarto. Et idem colligitur ex omnibus Patribus, qui eum Angelum appellatum esse dicunt, quod Angelicam vitam in corpore duxerit (quos supra late retulimus) sed præcipuè videri potest Chrysostomus homilia 10. & 38. in Matthæum. Ratio præterea ex dictis est manifesta, quia ostendimus Ioannem nunquam mortaliter peccasse: rursus ex Euangelio, & ex ijs, quæ supra de instituto, & ratione eius disseruimus, constat eum uxorem non duxisse, cum solitariam & eremiticam vitam egerit: ergo necesse est, vt virgo permanserit. Nam sine graui peccato, aut illicita copula virginitas à celibe amitti non potest. Vnde recte Petrus Chrysologus. Merito in natis mulierum cunctis maior est hic Ioannes, qui non solum adulteris arguit: sed & licita mulierum consortia virginis amore calcauit, & rursus. Quid peteret luxuria, nisi castitatis interitum, pudicitie necem? Idem sermone 127. Ioannem vocat virginis speculum, pudicitie titulum, castitatis exemplum.

Quæret verò fortasse aliquis, an Ioannes non solum virgo fuerit, sed etiam virginitatem suam Deo voto consecrauerit. De hoc nihil inuenio à veteribus scriptum: satis tamen piè, & probabiliter id affirmare possumus, quoniam ab infantia se totum Deo consecrauit, viamque celibem, ac solitariam perpetuò agere decreuit, ergo verisimile est, hoc suum propositum voto firmasse: vt & immobilis esset, & Deo gratus. Neque id omnino intactum Patres reliquerunt, sed indicant potius, cum dicunt Ioannem monasticam vitam egisse, ac monachorum principem fuisse, sicut antea retulimus. Ex his ergo satis constat habere Ioannem in gloria virginis aureolam. Nam si virginitatem coluit, non carebit propria virginum corona. Atque eadem ratione probari breuiter potest, habere aureolam Doctoris, quia teste Christo lucerna fuit ardens & lucens. Quibus verbis munus Doctoris, seu Euangelici prædicatoris indicatur, quemadmodum Christus Apostolis dixit. Vos estis Lux mundi, & sic luceat lux vestra coram hominibus Matthæi quinto. Denique ex Evangelica historia, & ex ijs, quæ in superioribus diximus de munere Ioannis satis constat, ipsum Doctoris munus obisse.

Postremò martyrem fuisse Ioannem, atque adeo martyris aureolam habuisse, etiam colligitur ex Euangelio, in quo legimus interfectum fuisse ab Herode, eò quod de adulterio ab ipso reprehenderetur: Interfectus ergo est, quia testimonium perhiberet veritati, sed quod virtutis actum exerceret, quod ad rationem martyris satis est, vt D. Thomas ostendit. 2. 2. quæstione 124. articulo quinto, vbi hoc exemplo Ioannes probat id sufficere ad rationem martyris. Nam in Ecclesia, inquit, beati Ioannis Baptiste martyrium celebratur, qui non pro neganda fide, sed pro reprehensione adulterij mortem sustinuit. Quam rationem scripsit Augustinus Psalmo 140. in fine his verbis Pro lege veritatis, pro æqualitate, pro iustitia, ideo sanctus, & ideo martyr. Et eandem appellationem illi tribuit Ambrosius dicto sermone 65. & ceteri Patres exponentes historiam decollationis eius, vel in concionibus de eadem re. Vnde obiter notandus est, & cauendus error Iosephi libro 18. antiquitat. capite septimo dicentis, Ioannem fuisse interfectum ab Herode, quoniam veritus est, ne tanta hominis autoritas defectionem aliquam pareret. Quæ ratio (si vera esset) per se sola satis non esset, vt ea mors rationem martyris haberet. Vera ergo ratio est, quam Euangelista protulit, quæ absque vlla prorsus dubitatione ad martyrium satis fuit, vt bene confirmat Nicephorus libro primo Historiarum capit. 19. Qui rursus addit eum passum esse martyrium anno trigelimo secundo ætatis cum dimidio, quod etiam dixit Alexander

Epiphanius.

D. Thom.

Deuter. 34.
1. Cor. 3.D. Thom.
Chrysost.
Greg. Naz.
Isidor.Respons.
Ioannes Baptista non ad vetus, sed ad nouum testamentum pertinet.

Ioannes virgo perpetuus, Ignatius, Epiphanius, Ambrosius, Celsianus, Chrysostomus.

Pet. Chrys.

Aureolam virginis, Doctoris in celo Ioannes habet.

Matth. 5.

Aureolam Martyris in calce Ioannes habet, vt versus Mart. tyr. D. Thom.

Augustinus.

Ambrosius.

Ioseph.

Nicephorus.

Alger.
Hieronym.
Isidor.
Nicephor.

gerus libr. 2. de Euchar. capit. 7. Addunt denique Hieronym. Epist. 27. & Isidor. de vita, & morte Sanctorum, corpus eius apud Sebastem fuisse sepultum: & notat Hieronym. (quem Nicephorus imitatur) trūcum corpus fuisse sepulture traditū. Nam Herodiades (ait Nicephorus) Ioannis reprehensionem quodam modo etiam post capitis resectionem verita, coniungere, id rursus reliquo corpori timens, apud se remotis arbitrio in abstrusiori regie loco sepeliendum duxit.

Corpus Ioan-
nis ubi sepul-
tum, & quo-
modo.

Hoc vero loco offerebat sese quæstio de reliquijs, & corpore Ioannis, an credenda sint esse in terris, & quo in loco esse probabiliter existimetur, & quarum veneratione habenda. Sed hoc postremū commune est Ioanni cum ceteris sanctis, & disputatum in superiori tomo: de alijs vero, quæ ad historiam pertinent, legi potest Can. de S. Ioan. c. 14. & non nihil attingemus inferius, cum de his, qui cum Christo surrexerunt, disputabimus.

Canis.

Greg.

Hic verò adnotare non omitram, locum Gregor. libr. 9. epistol. 39. dicentis. Corpus præcursoris post mortem à persecutoribus fuisse incensum, sicut (inquit) historia mortis eius testatur. Quæ verba ut admiranda notavit Adrianus Pap. supra in Rescripto de imaginibus ad Carolum Magn. c. 23. eò quòd in Evangelio legitur, corpus Ioannis post mortem à discipulis eius sepultum esse. Marc. 6. Fieri tamen potuit, ut post illa tempora ossa Ioannis fuerint igni tradita, & hoc fuisse, memoriæ proditum in historia, quam Greg. allegat.

ARTICVLVS I.

Utrum fuerit conueniens Ioannem Baptizare.

208.
4. d. q. 2. art.
2. 4.

Primum sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens Ioannem baptizare. Omnis enim ritus Sacramentalis ad aliquam pertinet legem. Sed Ioannes non introduxit nouam legem. Ergo in conueniens fuit, quod nouum ritum baptizandi introduceret.

2. Præterea, Ioannes fuit missus à Deo in testimonium tanquam Propheta: se undum illud Luca. 1. Tu puer Propheta Alissimi vocaberis. Sed Propheta qui fuerunt ante Christum, non introduxerunt nouum ritum: sed ad obseruantiam legalium rituum inducebant, ut patet Malac. vii. Memento legis Moysi serui mei. Ergo nec Ioannes nouum ritum baptizandi introducere debuit.

3. Præterea, Vbi est alicuius rei superfluitas, non est ad illud aliquid addendum. Sed Iudei excedebant in superfluitate baptismatum, dicitur enim Marci 7. quod Pharisæi, & omnes Iudei nisi crebro lauerint manus, non manducant, & à foro venientes nisi baptizentur, non comedunt, & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptizata calicum, & viceorum & aramentorum, & lektorum. Ergo inconueniens fuit, quod Ioannes baptizaret.

Sed contra est autoritas Scripturæ Matth. 3. ubi præmissa sanctitate Ioannis subditur. Quod exibat ad eum multi, & baptizabantur in Iordane.

Habetur ex
serm. 1. de
Epiphani-
som. 10.

Respondeo dicendum, quod conueniens fuit Ioannem baptizare, propter quatuor. Primo quidem, quia oportebat Christum à Ioanne baptizari, ut baptismum consecraret, ut Augustinus dicit super Ioannem. Secundo, ut Christus manifestaretur. Vnde ipse Ioannes Baptista dicit Ioannis primo, ut manifestetur, scilicet Christus in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans: concurrentibus enim turbis ad baptismum, annuntiabas Christum, quod quidem facilius sic factum est: quam si per singulos dis-

currisset, ut Chrysostom. dicit super Ioan. Tertiò ut suo baptismo assuefaceret homines ad baptismum Christi. Vnde Gregorius dicit in quadam homil. quod ideo Ioannes baptizauit, ut præcursoris sui ordinem seruans, qui nasciturum Dominum nascendo præuenerat, baptizando quæque baptizaturum Dominum præueneret. Quarto, ut ad penitentiam homines inducens, homines prepararet ad digne suscipiendum baptismum Christi. Vnde ibidem Beda dicit, quod quantum catechumenis nondum baptizatis prodest doctrina fidei, tantum profuit baptismus Ioannis ante baptismum Christi. Quia sicut ille predicabat penitentiam, & baptismum Christi præuenerat, & in cognitionem veritatis, qua mundo apparuit attraheret: sic ministris Ecclesiæ primo erudiunt post peccata eorum redarguunt, demum in baptismum Christi remissionem peccatorum promittunt.

Ad primum ergo dicendum, quod baptismus Ioannis non erat per se Sacramentum: sed quasi quoddam Sacramentale disponens ad baptismum Christi. Et ideo aliquantulum pertinebat ad legem Christi, non autem ad legem Moysi.

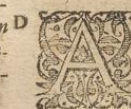
Ad secundum dicendum, quod Ioannes non solum fuit Propheta, sed plus quam Propheta, ut dicitur Matth. 11. fuit enim terminus legis, & initium Euangelij. Et ideo magis pertinebat ad eum, verbo & opere inducere homines ad legem Christi, quam ad obseruantiam veteris legis.

Ad tertium dicendum, quod baptismus à illa Pharisæorum erat inanis, utpote ad solam munditiam carnis ordinata. Sed baptismus Ioannis ordinabatur ad munditiam spiritualem, inducebat enim homines ad penitentiam: ut dictum est.

Quæstio huius art. per se facilis est, & litera D. Tho. adeo perspicua, ut non indigeat commentario, præter dicta Disp. præcedenti, & ea quæ in sequenti addemus.

ARTICVLVS II.

Utrum baptismus fuerit à Deo.

Primum sic proceditur. Videtur, quod baptismus Ioannis non fuerit à Deo. Nihil enim Sacramentale, quod est à Deo, denominatur ab homine puro, sicut baptismus hic non fuit nouæ legis non dicitur Petri, vel Pauli, sed Sacramentale Christi. Sed ille baptismus denominatur à Ioanne secundum illud Matthæi vigesimo primo, Baptismus Ioannis unde erat? è calo, an ex hominibus? ergo baptismus Ioannis non fuit à Deo.

2. Præterea, Omnis doctrina de nouo à Deo procedens, aliquibus signis confirmatur, unde & Dominus Exod. 4. dedit Moysi potestatem signa facienda. Et Hebr. 2. dicitur, Cum fides nostra principium accepisset enarrari à Deo ab eis qui audierunt, in nos confirmata est, contestante Deo signis, & portentis. Sed de Ioanne Baptista dicitur Ioan. 1. Ioannes signum fecit nullum. Ergo videtur, quod baptismus quo baptizauit, non esset à Deo.

3. Præterea, Sacramenta, quæ sunt diuinitus instituta, aliquibus sacre Scripturæ præceptis continentur. Sed baptismus Ioannis non præcipitur aliquo præcepto sacre Scripturæ. Ergo videtur, quod non fuerit à Deo.

Sed contra est quod dicitur Ioan. 1. Qui me misit baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum, &c.

Respondeo dicendum, quod in baptismio Ioannis duo possunt considerari, scilicet ipse ritus baptizandi, & effectus baptismi.

Etus ba-